

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia **18** maja 2011 r.

**Pani
Magdalena Modrak-Czerniewska
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
w Gębicach**

LPO-4114-01-06/2011

I/11/002

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli,¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Domu Pomocy Społecznej w Gębicach (zwanym dalej „DPS”), kontrolę w zakresie zapewnienia dostępu do świadczeń zdrowotnych mieszkańcom domów pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 9 maja 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność DPS w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. W kontrolowanym okresie, działając na podstawie decyzji Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24 listopada 2008 r., Powiat Czarnkowsko-Trzcianecki prowadził DPS będący placówką całodobowej opieki dla 55 dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie osób. Według stanów na dzień 31 grudnia 2009 r. i 2010 r. wszystkie 55 miejsc było zajęte.

W ocenie NIK prawidłowo, zgodnie z *art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*², zwanej dalej *ups*, zapewniono wszystkim mieszkańcom DPS, w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ), dostęp do usług lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) oraz dowóz na specjalistyczne badania i do lekarzy specjalistów. Spośród 25 mieszkańców objętych kontrolą wszyscy regularnie korzystali z usług lekarza POZ, a z lekarzy specjalistów i specjalistycznych badań korzystało 22 mieszkańców, co stanowi 88% mieszkańców objętych kontrolą.

2. Zapewnienie specjalistycznej diagnozy w zakresie rehabilitacji, o której mowa w *§ 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie zasad organizowania i zakresu rehabilitacji leczniczej w domach pomocy społecznej z dnia 3 listopada 1995 r.*³, zwanego dalej „*rozporządzeniem w sprawie rehabilitacji*”, za pośrednictwem lekarza POZ, który kierował do lekarzy specjalistów, w ocenie NIK, było działaniem wystarczającym.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.

³ Dz. U. Nr 132, poz. 653

Wszyscy mieszkańcy DPS objęci kontrolą w latach 2009 – 2010 uczestniczyli w indywidualnej lub grupowej terapii psychologicznej, o której mowa w § 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie rehabilitacji oraz § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej⁴, zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie dps” oraz zgodnie z § 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie rehabilitacji, byli zaopatrzeni w niezbędne leki na potrzeby rehabilitacji.

Świadczenia terapeutyczne w formie fizykoterapii i ćwiczeń ruchowych, o których mowa w § 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie rehabilitacji były zapewnione w formie spacerów, wykonywanych przez mieszkańców prac w ogrodzie lub na terenie DPS, gier, zabaw w sali zwanej kominkową a w okresach letnich, także na odkrytym basenie. W okresie objętym kontrolą, dwóch mieszkańców w ramach NFZ korzystało z zabiegów fizykoterapeutycznych w Ośrodku Pedagogiczno- Rehabilitacyjnym im. Błogosławionej Marii Angeli w Gębicach, co było zgodne z § 4 rozporządzenia w sprawie rehabilitacji. Działania te NIK ocenia pozytywnie.

3. Opiekę pielęgniarską nad wszystkimi mieszkańcami DPS sprawowały cztery zatrudnione na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu, pielęgniarki. Wszystkie one, zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej⁵, zwanej dalej „ustawą o uzp”, posiadały prawo wykonywania zawodu, stwierdzone przez okręgową radę pielęgniarek i położnych. Dwie spośród czterech pielęgniarek, nie posiadały natomiast kursu kwalifikacyjnego ani kursu specjalistycznego, o którym mowa w art. 10 c ust 3 i 4 ustawy o uzp w związku z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne, oraz ramowych programów specjalizacji dla pielęgniarek i położnych⁶.

NIK zwraca uwagę, że pielęgniarki w latach 2009–2010 świadczyły pracę w czasie dwóch zmian pracy zamiast trzech, co było niezgodne z § 14 ust. 4 Regulaminu pracy DPS, wprowadzonego zarządzeniem wewnętrznym nr 5/2005 z dnia 29 lipca 2005 r. Ponadto, w 2009 r. pielęgniarki pracowały podczas drugiej zmiany w godzinach niezgodnych z ww. Regulaminem pracy tj. w godzinach od 14.00 do 22.00 zamiast od 14.30 do 22.30. Opiekę pielęgniarską w porze nocnej w DPS zapewniało pogotowie ratunkowe, które w okresie objętym kontrolą było wzywane jeden raz. Wszyscy pracownicy DPS sprawujący opiekę nad mieszkańcami zostali przeszkoleni w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej.

Zastrzeżenia NIK pod względem gospodarności budzi ponoszenie w latach 2009 – 2010 ze środków powiatu, z dotacji celowej od Wojewody Wielkopolskiego oraz środków pochodzących od mieszkańców DPS i ich rodzin z tytułu opłat za pobyt w DPS, kosztów zatrudnienia personelu pielęgniarskiego wykonującego czynności podlegające finansowaniu ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, jako świadczenia zdrowotne. Sytuacja taka była niezgodna z dyspozycją art. 58 ust. 4 ups.

⁴ Dz. U. Nr 217 poz. 1837

⁵ t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1217

⁶ Dz. U. Nr 197 poz. 1922

4. W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańców, o których mowa w § 2 *ust. 2 rozporządzenia w sprawie dps* w wszystkich 25 objętych kontrolą przypadkach, sporządzono indywidualne plany wsparcia mieszkańców, w oparciu o diagnozy potrzeb socjalnych, pielęgniarских, oceny ogólnego stanu zdrowia, kondycji psychicznej i finansowej, co w ocenie NIK było działaniem rzetelnym. Przedmiotowe indywidualne plany wsparcia opracowano w terminie wskazanym w § 2 *ust. 4 rozporządzenia w sprawie dps* tj. w okresie sześciu miesięcy od dnia przyjęcia mieszkańca.

5. W latach 2009-2010 DPS spełniał warunki efektywnej realizacji usług opiekuńczych i wspomagających, o których mowa w § 6 *ust. 2 pkt. 1i 2 rozporządzenia w sprawie dps* tj. zatrudniał w pełnym wymiarze czasu pracy dwóch pracowników socjalnych oraz zapewniał kontakt z psychologiem. DPS z tytułu zapewnienia opieki psychologicznej, na podstawie umowy zlecenia w 2009 r. poniósł koszty w wysokości 2.280,00 zł a w 2010 r. 7.200,00 zł.

6. Wyznaczenie zespołu terapeutyczno –opiekuńczego, o którym mowa w § 2 *ust. 2 rozporządzenia w sprawie dps*, nastąpiło poprzez wskazanie stanowisk oraz możliwość uczestniczenia w pracach zespołu terapeutyczno-opiekuńczego innych pracowników DPS. NIK negatywnie ocenia sposób sformułowania zarządzeń Dyrektora DPS nr 11/2006 z dnia 6 września 2006 r. oraz nr 4/2010 z dnia 18 stycznia 2010 r., bez określenia składu osobowego zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, co utrudniało obliczenie wskaźnika zatrudnienia, o którym mowa w § 6 *ust. 2 pkt. 3d rozporządzenia w sprawie dps*.

Według stanu na koniec 2009 r. w DPS staż odbywała jedna osoba na stanowisku opiekuna, co stanowiło 3,44%, a na koniec 2010 r. - jedna osoba na stanowisku pokojowej, co stanowiło 3,33%, ogólnej liczby osób zatrudnionych w DPS i uczestniczących w pracy zespołu terapeutyczno-opiekuńczego. Wskaźnik ten był zgodny z § 6 *ust. 2 pkt 3f rozporządzenia w sprawie dps*. Pracownicy uwzględnieni przy wyliczeniu przez Panią Dyrektor, w trakcie kontroli NIK, wskaźnika zatrudnienia (0,509 w 2009 r. i 0,513 w 2010 r.), uczestniczyli w szkoleniach na temat praw mieszkańca, kierunków prowadzenia terapii oraz metod pracy z mieszkańcami.

NIK wskazuje na zatrudnianie w latach 2009- 2010 na stanowisku instruktora terapii zajęciowej, osoby nie spełniającej wymagań kwalifikacyjnych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 2 sierpnia 2005 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników samorządowych zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego⁷ oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych⁸, tj. wykształcenia średniego o profilu ogólnym lub zawodowym umożliwiającym wykonywanie zadań na stanowisku i policealnej szkoły o odpowiedniej specjalności. Osoba zatrudniona na stanowisku instruktora terapii zajęciowej ukończyła Średnie Studium Zawodowe dla Dorosłych w Czarnkowie o kierunku społeczno - prawnym. Z tytułu zatrudnienia osoby na ww. stanowisku, DPS poniósł w 2009 r. koszty w wysokości 31.182,30 zł, a w 2010 r. 31.809,68zł.

⁷ Dz. U. Nr 146 poz. 1222

⁸ Dz. U. Nr 50 poz. 398

7. NIK negatywnie ocenia umieszczenie, na pierwszym piętrze obiektu DPS, gabinetu medycznej pomocy doraźnej, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt. 2d rozporządzenia w sprawie dps. Usytuowanie tego gabinetu na piętrze, bez likwidacji barier architektonicznych, uniemożliwiało dostęp do niego osób niepełnosprawnych. Przeniesienie gabinetu na parter budynku DPS zaplanowano dopiero po przeprowadzeniu remontu, w końcu 2011 r.

8. Zarząd Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dps, uchwałą nr 313/2006 z dnia 2 lutego 2006 r., zaakceptował opracowany przez ówczesnego dyrektora regulamin organizacyjny DPS. Pozytywnie ocenić należy to, że o jego treści poinformowano mieszkańców, potwierdzając ten fakt, poprzez podpisanie przez nich stosownych oświadczeń. Zwrócić jednak należy uwagę na to, że w ww. regulaminie organizacyjnym nie określono sposobu oraz formy wnoszenia i rozpatrywania skarg. Oględziny pomieszczeń DPS wykazały, że informacja o dniach i godzinach przyjmowania przez dyrektora w sprawie skarg i wniosków została umieszczona na tablicy informacyjnej na tyle wysoko, że odczytanie jej sprawiało trudności lub było niemożliwe.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. zmianę zarządzenia dyrektora DPS w sprawie wyznaczenia składu osobowego zespołu terapeutyczno-opiekuńczego poprzez imienne wskazanie jego członków,
2. przestrzeganie wymagań dotyczących kwalifikacji przy zatrudnianiu na stanowisku instruktora terapii zajęciowej,
3. kontynuowanie działań w celu poprawy stanu dostępności gabinetu medycznej pomocy doraźnej dla osób niepełnosprawnych,
4. zmianę regulaminu pracy w zakresie czasu pracy pielęgniarek,
5. wyeliminowanie uchybień w zakresie organizacji przyjmowania skarg i wniosków.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.